

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ
ARQUEOLÒGICA AL
MAS SERRÀ**

Vila-rodona (l'Alt Camp)

-Control i Excavació-

**Expedient:
R/N 501 K121 N-921 2014/2-11504**

Isidre Pastor i Batalla
arqueòleg

octubre de 2016

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ
ARQUEOLÒGICA AL
MAS SERRÀ**

Vila-rodona (l'Alt Camp)

-Control i Excavació-

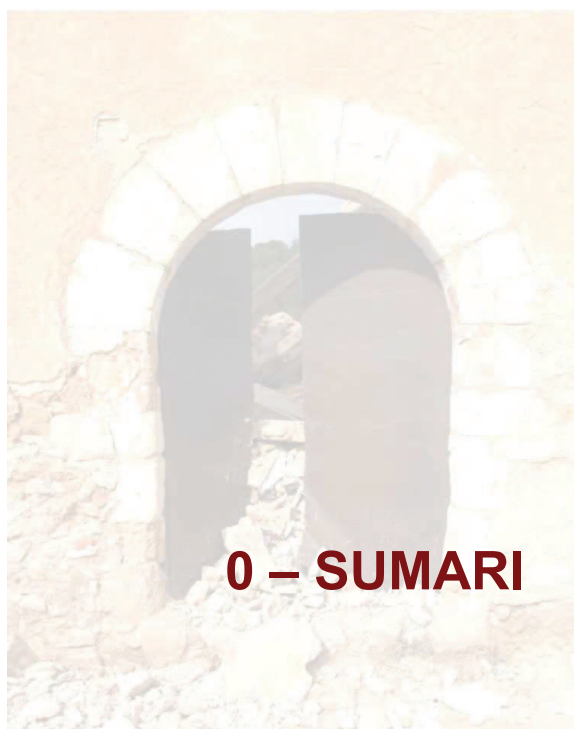
**Expedient:
R/N 501 K121 N-921 2014/2-11504**

Isidre PASTOR i BATALLA

arqueòleg

octubre de 2016

SUMARI

1. – ANTECEDENTS	pàg. 4
1.0 - Fitxa Tècnica.....	pàg. 5
1.1 - Resolució.....	pàg. 6
1.2 - Motivació i justificació de la Intervenció.....	pàg. 7
1.3 - Condicionants.....	pàg. 8
1.4 - Fonaments de Dret i marc legal vigent.....	pàg. 9
1.5 - Finalitat i objectius dels treballs realitzats.....	pàg. 10
1.6 - Metodologia.....	pàg. 12
2. - GENERALITATS	pàg. 16
2.1 – Situació i emplaçament.....	pàg. 17
2.2 – Context geogràfic.....	pàg. 18
2.3 – Notícia històrica.....	pàg. 19
2.4 – Bibliografia.....	pàg. 24
3 – TREBALLS REALITZATS	pàg. 25
3.1 – Consideracions prèvies.....	pàg. 27
3.2 – Delimitació i zonificació.....	pàg. 28
3.3 – Procediment i tècniques a emprar.....	pàg. 29
3.4 – Actuacions i resultats.....	pàg. 32
4 – CONSIDERACIONS FINALS	pàg. 43
ANNEX 1 – Fitxes Unitats Estratigràfiques	
ANNEX 2 – Inventari Material Arqueològic	
ANNEX 3 – Làmines Material Arqueològic	
ANNEX 4 – Documentació Gràfica	
ANNEX 5 – Planimetries	
ANNEX 6 – Documentació administrativa	
- Acord Comissió Territorial del Patrimoni Cultural de Tarragona	
- Resolució permís Intervenció	

1.0 - FITXA TÈCNICA INTERVENCIÓ

FITXA TÈCNICA

ELEMENT:	Mas Serrà
MUNICIPI:	Vila-rodona
COMARCA:	Alt Camp
COORDENADES:	E (x): 365959.3 m – N (y): 4574912.1 m UTM 31N/ETRS89
ALTITUD	340,81 m.s.n.m.
TIPUS DE JACIMENT:	medieval – modern – contemporani
CRONOLOGIA:	segles XIV - XIX
TIPUS INTERVENCIÓ	PREVENTIVA
DIRECCIÓ TÈCNICA	Isidre Pastor i Batalla
DATES RESOLUCIÓ	23 al 31 d'octubre de 2014
TOPOGRAFIA:	Engitec topògrafs, slp Tarragona
PLANIMETRIA	Antoni Traguany i Royo, arquitecte
PROMOTOR:	Javier Güell Oliva i Anna Passolas Bosch
RESUM	Amb motiu de l'execució dels treballs d'enderrocament, retirada de runes i neteja de la masia amb motiu del projecte constructiu s'ha portat a terme els treballs de Control i seguiment arqueològic. Així mateix, els treballs de recerca arqueològica han comportat l'avaluació de les perspectives arqueològiques del subsòl de l'edifici. Els resultats obtinguts han aportat dades que han permès completar l'estudi de l'evolució constructiva de la masia i documentar els nivells i les estructures de l'obra original.

1.1 – RESOLUCIÓ

Les tasques arqueològiques que es corresponen amb la present Memòria de l'estudi del conjunt d'elements arquitectònics que conformen el Mas Serrà s'ha realitzat per encàrrec dels titulars de la finca Javier Güell Oliva i Anna Passolas Bosch, a Isidre Pastor i Batalla, arqueòleg i ha estat executat sota la coordinació de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya.

Així mateix, la *Intervenció Arqueològica de Documentació gràfica i control arqueològic* que s'ha portat a terme per realitzar aquest estudi ha estat executada d'acord amb les resolucions de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya que es relacionen a continuació, i seguint les disposicions de la Llei 9\1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català (DOGC, núm. 1807, de 11.10.1993; correcció d'errades DOGC núm. 1825, de 24.11.1993) i el Decret 78/2002 de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic (DOGC, núm. 3594, de 13.03.2002)

23 al 31 d'octubre de 2014

Resolució de 22 d'octubre de 2014

R/N: 501 K121 N-921 2014/2-11504

Control i excavació arqueològica

Mas Serrà (Vila-rodona, Alt Camp)

Sota la Direcció tècnica de:

Isidre Pastor i Batalla

1.2 – MOTIVACIÓ I JUSTIFICACIÓ DE LA INTERVENCIÓ

Davant de l'interès històric dels elements arquitectònics objecte d'estudi i de les expectatives que ofereix una actuació física sobre aquests, d'acord amb la legislació vigent al respecte, les administracions i entitats implicades han considerat oportú la realització de la present Intervenció Arqueològica. Aquest ha estat executat d'acord amb el que es contemplava en el Projecte d'Intervenció Arqueològica, document on es definien les actuacions a realitzar.

El present document desenvolupa l'actuació arqueològica subsidiària per l'execució del "*Projecte de rehabilitació i estudi d'integració paisatgística del Mas Serrà*"¹ L'actuació que es presenta es subsidiari de la seva execució i així és contempla en el marc d'una *Intervenció Arqueològica Preventiva*.

La present Intervenció es refereix als valors històrics, artístics, arquitectònics i arqueològics que té l'edificació del mas Serrà, situat a la partida homònima, del terme de Vila-rodona (Alt Camp). La proposta d'actuació arqueològica que s'ha portat a terme ha estat definida amb la finalitat de documentar i registrar els elements d'interès patrimonial, que contempli una anàlisi de l'evolució històrico-constructiva de l'edifici. A la vegada, que també ha estat centrada en la realització del Control i seguiment arqueològic de les tasques de desenrunament i neteja de tot el conjunt edificat.

¹ "Projecte de Rehabilitació del mas Serrà a la finca registral 46 (polígon 6, parcel·la 35), del terme municipal de Vila-rodona, comarca de l'Alt Camp" (2012) redactat per Antoni Traguany i Royo, arquitecte.

1.3 – CONDICIONANTS

La Intervenció Arqueològica que s'ha portat a terme ha estat realitzada atenent a les directrius que s'estableixen en el marc de la legislació vigent respecte a les actuacions que afectin els béns d'interès cultural, d'acord amb el que estableix la Llei de Patrimoni Cultural Català (Llei 9\1993, de 30 de setembre, DOGC, núm. 1807, de 11.10.1993; correcció d'errades en el DOGC núm. 1825, de 24.11.1993), referent a l'autorització d'obres. Així mateix, els plantejaments de les actuacions arqueològiques que s'han realitzat es fan ressò de les directrius proposades a l'Informe del Departament de Cultura que es recull a la notificació de l'acord adoptat per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Tarragona, en data 9 d'abril de 2014, en relació al referit projecte.

En el referit document s'estableix que caldrà dur a terme el seguiment arqueològic dels treballs de desenrunament i enderroc de les parts afectades, així com dels repicats i actuacions en els elements que es conservin, si és el cas, dels moviments de terres que afectin el subsòl (document adjunt en l'annex núm. 1)

Així mateix, la present Intervenció Arqueològica es complementaria d'una primera Intervenció Arqueològica de Documentació i registre del conjunt del Mas Serrà, realitzada amb la finalitat d'elaborar i redactar l'Estudi històric arqueològic de l'Avantprojecte de Rehabilitació del Mas Serrà.² La intervenció que es va portar a terme l'any 2014 sota la direcció tècnica de l'arqueòleg Isidre Pastor.³

Segons el que es recull a l'Estudi històric arqueològic i així consta en els informes pertinents, cal tenir en compte que l'origen i característiques del mas fan que aquest sigui, en si mateix, un veritable conjunt arqueològic, motiu pel

² Avantprojecte de Rehabilitació del Mas Serrà a la finca registral 46 (polígon 6, parcel·la 35), del terme municipal de Vila-rodona, comarca de l'Alt Camp) -2012-, redactat per Antoni Traguany i Royo, arquitecte.

³ PASTOR BATALLA, Isidre (2014) *Estudi històric arqueològic del Mas serrà (Vila-rodona, Alt Camp)*

qual es considera perceptiu la realització d'una actuació arqueològica de Control i excavació. D'acord amb el que estableix la llei del Patrimoni Cultural Català i el Decret 78/2002 del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, per tal de preservar i valorar el patrimoni arquitectònic de la zona afectada. Així doncs, la realització de la present Intervenció Arqueològica s'ha realitzat basant-se en les directrius dels tècnics de les administracions perceptives.

Vista general de l'estat actual que presenta l'indret on s'emplaça el conjunt arquitectònic del mas Serrà, del qual en destaca la composició formal de la seva façana principal.

1.4- FONAMENTS DE DRET I MARC LEGAL VIGENT

D'acord amb les disposicions que s'estableixen en la legislació vigent al respecte en matèria de Patrimoni Cultural, i atenent amb el que es recull en el planejament urbanístic municipal al respecte, són perceptius els següents fonaments de dret:

- Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Vila-rodona, (Text Refós aprovat per la Comissió Territorial d'Urbanisme de Tarragona el desembre de 2003).
- Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català: segons estableix l'article 34.1 "Qualsevol intervenció que es pretengui realitzar en un monument històric, un jardí històric, una zona arqueològica o una zona paleontològica d'interès nacional ha d'ésser autoritzada, pel Departament de Cultura"

- Decret 78/2002 de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic, segons estableix l'article 36.2, les declaracions d'impacte ambiental de projectes que afectin restes arqueològiques o paleontològiques requereixen un informe previ de la Direcció General del Patrimoni Cultural.

Marc legal vigent

L'edificació del Mas Serrà, objecte de la present actuació, figura en el document informatiu de *l'Inventari de Masies i Pallisses* del terme de Vila-rodona. En funció del seu esdevenir històric i de les seves pròpies característiques arquitectòniques, aquesta construcció esdevé un element susceptible de detenir una rellevància com a bé patrimonial, d'acord amb el que preveu i estableix la Llei 9/1993, de 5 de setembre, del Patrimoni Cultural Català. Així mateix, aquesta conjuntura permet estimar que aquest conjunt sigui considerat com una zona d'interès arqueològic i d'alt valor històric, motiu pel qual, en el supòsit de portar-se a terme una actuació que comporti una afectació dels béns patrimonials que s'hi preserven, d'acord amb el que contempla la legislació vigent en matèria de patrimoni, es requereix la realització d'una Intervenció Arqueològica, sota la classificació de Preventiva, prèvia a l'execució del projecte constructiu que la motiva.

1.5 – FINALITAT I OBJECTIUS DELS TREBALLS REALITZATS

Les actuacions que es contemplen en la present Memòria s'han portat a terme en el marc d'una Intervenció Arqueològica preventiva que es complementaria d'uns treballs de documentació i estudi de l'edifici precedents.

Aquesta intervenció ha estat plantejada amb la finalitat principal de garantir la salvaguarda dels valors culturals del conjunt arquitectònic del mas Serrà. Amb aquest objectiu, les actuacions que s'han portat a terme han estat centrades en el Control i seguiment arqueològic i la Documentació i registres elements arquitectònics.

Segons aquests paràmetres s'ha considerat realitzar un Control Arqueològic de les següents actuacions que incideixen o afecten els valors patrimonials de l'edifici i les expectatives arqueològiques del subsòl, que són:

- Tasques de desenrunament i neteja dels nivells d'enderroc existents.
- Tasques de recuperació dels carreus de l'arc apuntat esfondrat.
- Treballs de deconstrucció i enderroc de les parts afectades pel projecte de restauració.
- Tasques de repicats parietals i actuacions en els elements arquitectònics que s'han de recuperar i preservar.
- Treballs d'obertura de rases, rebaix i excavació i moviments de terres.

En el seu conjunt, aquestes actuacions han estat concebudes amb la finalitat de completar el treball de documentació i anàlisi que es recull en el referit Estudi històric arquitectònic, determinar l'abast i entitat i, a la vegada avaluar-ne el grau d'afectació dels elements susceptibles de ser preservats.

Es tracta d'uns treballs que han de possibilitar la documentació i registre de tots aquells nous elements arquitectònics que es puguin localitzar o posar al descobert durant l'execució del procés de rehabilitació. A la vegada que aquests han de servir per garantir la preservació dels valors patrimonials de l'edifici. Els resultats que s'obtinguin, sense dubte, han d'aportar noves dades a la interpretació de l'evolució històric constructiva del conjunt de l'edifici, permetent, una acurada definició del projecte de rehabilitació.

Calendari de la Intervenció

Els treballs arqueològics que es detallen i relacionen en la present memòria arqueològica del Mas Serrà es van realitzar en els dies següents:

- entre el dies 23 i el 31 d'octubre de 2014.

Durant aquest període de temps, es van portar a terme les tasques de documentació i registre requerides en cada un dels àmbits afectats, en funció

de la mateixa dinàmica de les actuacions que es requeria portar a terme per assolir el registre documental dels elements arquitectònics dels àmbits afectats.

1.6 – METODOLOGIA

Les pautes i els criteris metodològics establerts per l'execució de les actuacions contemplades en la present intervenció arqueològica han estat condicionats i, a l'hora determinats pel mateix estat de conservació del conjunt de l'edifici. Aquest presenta un ensorrament generalitzat de bona part de l'edifici així com el col·lapse de la majoria d'estructures que es preserven dempeus.

Aquest fet ha estat un factor determinant tant per la mateixa execució dels treballs de les actuacions previstes -desconstrucció i documentació- com per qüestions de seguretat.

Així mateix, la degradació que ha experimentat el conjunt de les estructures de la masia, des de la data de la darrera intervenció arqueològica de documentació que s'hi va portar a terme l'agost de 2013, han accentuat l'estat de conservació. Qualificant-se de ruïnós.

Aquest factor va determinar que no fos possible sistematitzar el mètode de documentació i registre arquitectònic que habitualment s'aplica en aquest

tipus accions desconstructives, Pel fet que la major part de les estructures de l'edifici (coberta, forjats, murs, envans...) ja estàvem esfondrats i que les que es preservaven estiguessin en estat precari i no possibilitessin un enderroc pautat que en facilités les tasques desconstructives.

Atenent aquests plantejaments i als mateixos criteris de seguretat en l'execució de les tasques d'enderroc i desenrunament., s'ha considerat perceptiu arranjar aquests condicionats amb l'aplicació d'unes pautes i criteris metodològics particulars. Aquestes han estat definides amb la finalitat que les actuacions realitzades possibilitessin assolir amb èxit els objectius programats.

A continuació es detallen les pautes metodològiques que s'han seguit. Els criteris i directrius metodològiques que s'han aplicat han estat plantejades en funció de cada una de les tres actuacions principals, que han estat programades i executades en el marc d'aquesta intervenció. Que són:

- Control i supervisió del procés d'enderroc, desenrunament i neteja.
- Control i seguiment dels rebaixos i moviments de terres.
- Documentació i registre de les noves estructures i elements localitzats

Amb la finalitat d'assolir l'èxit aquestes premisses, les actuacions que s'han realitzat es defineixen atenent a les següents directrius metodològiques.

Enderroc, desenrunament i neteja

Aquests treballs s'han portat a terme amb la prioritat de preservar tots aquells elements arquitectònics que fins al moment no havien estat identificats degut a l'estat de ruïna que presentava l'edifici. Així mateix, les tasques de desenrunament i desmuntatge de les parts afectades s'han realitzat alternant els mitjans mecànics i manuals, amb aquesta mateixa finalitat.

Rebaixos i moviments de terres

Les actuacions que han afectat els nivells del subsòl s'han portat a terme amb la finalitat d'avaluar les perspectives arqueològiques de les superfícies afectades. Aquestes tasques han estat realitzades amb mitjans mecànics i

manuals, excavant-se arqueològicament tots aquells sectors on s'ha considerat que es preservava la seqüència arqueològica fètil. Treballs en que també es feren alternant-se els mitjans mecànics i manuals.

Documentació i registre

Els resultats que han propiciat el conjunt d'actuacions que s'han portat a terme, han estat supeditades a un exhaustiu procés de documentació i registre. Amb la finalitat de completar els treballs i estudis precedents sobre el conjunt dels edificis de la masia que fins al moment s'han portat a terme. En aquest sentit, les dades obtingudes contribueixin a disposar d'informació molt més completa del conjunt de l'edifici. Per aquest motiu totes les tasques requerides han contemplat l'aplicació d'un sistema de registre basat en el mètode arqueològic, així com les tècniques que l'hi són afins. Així mateix, l'execució d'aquests treballs ha possibilitat contemplar i garantir totes aquelles consideracions metodològiques i tècniques que s'han concretat per a l'aplicació del mètode de registre arqueològic, i que queden recollides en el present plec de condicions tècniques.

Amb aquesta finalitat s'han referenciat tant les dades arquitectòniques com els principals fets relacionats amb el propi procés constructiu. A partir d'aquests plantejaments ha estat possible portar a terme una anàlisi formal i tipològica de l'element arquitectònic, centrada en els següents criteris tècnics:

- Documentació i registre exhaustiu dels principals elements arquitectònics
- Elaboració d'una planimetria completa de plantes i alçats dels elements.
- Anàlisi formal i tipològica constructiva i composició estructural.
- Estudi de l'evolució constructiva de l'element.

Els treballs de registre i documentació estan centrats en els principis d'estratigrafia arqueològica i el coneixement del mètode registre proposat per E.C. Harris, que, en relació a l'estudi d'estructures constructives i d'arqueologia vertical, es defineixen mitjançant l'adopció del sistema de recollida de dades i de

les tècniques de documentació emprades pel Departament d'Arqueologia Urbana del Museu de Londres ⁴.

La confecció de fitxes tipus qüestionari dirigeixen un registre sistemàtic de les unitats estratigràfiques: U.E. positives o dipòsits; U.E. negatives o retalls o arrasaments estratigràfics; així com interestrats o superfícies d'utilització. Pel que fa al registre estratigràfic, en cada una de les àrees d'intervenció obertes, s'ha realitzat un dibuix de les seccions que s'han estimat necessàries, segons les característiques formals. Així mateix, s'han realitzat plantes acotades de tipus acumulatiu en cada un dels nivells d'ús, i en tots aquells nivells que pel seu interès s'ha estimat pertinent en benefici del registre exacte del mateix. Conjuntament amb això, s'ha confeccionat una planimetria completa en la qual queden ben reflectits els elements i estructures constructives, les seves pautes d'aglomeració/dispersió i d'agrupació.

El registre estratigràfic de les unitats documentades parteix d'una identificació numèrica establerta en funció del sector en la que aquesta es localitza. D'aquesta manera el numeral de les centenes identifica i es correspon amb el del sector. El registre gràfic de les estructures constructives més rellevants, també quedà explicat per mitjà del dibuix d'alçats descriptius que recull la superposició, modificació i evolució dels elements dels murs. A la vegada, aquest estudi ha comportat la realització d'un exhaustiu registre fotogràfic de tot el procés de registre documental, així com dels elements estratigràfics i constructius identificats.

D'altra banda, la realització d'aquests treballs de recerca ha de possibilitat concretar i determinar els criteris i pautes a seguir en relació a la proposta d'actuació més adient per la salvaguarda dels seus valors patrimonials, durant la fase d'execució del projecte de rehabilitació.

⁴ *Arqueological site Manual. Craig SPENCE (ed.) a AA.VV. Harris Martix. Sistemes de Registre en Arqueologia. Lleida 1192, Vol.1,pàgines 124-253*

2 – GENERALITATS

2.1. SITUACIÓ I EMPLAÇAMENT

El Mas Serrà es localitza a l'extrem meridional del terme de Vila-rodona, al km 4,500 de la carretera TV-2443 de Vila-rodona a Can Ferrer de la Cogullada, situada al marge dret del torrent del mas Serrà, just a tocar de l'antic camí del Montmell, vers la part oriental de l'actual nucli de població.

Aquest element arquitectònic s'emplaça a la unitat parcel·lària Polígon 6 Parcel·la 35, del registre cadastral de Vila-rodona. Les seves coordenades són: E (x): 365959.3 m – N (y): 4574912.1 m UTM 31N/ETRS89 i es troba a 340,81 m d'altitud.

Plànol del terme municipal de Vila-rodona amb la localització del Mas Serrà, indret objecte de la present Intervenció Arqueològica de control i documentació gràfica.

2.2 - CONTEXT GEOGRAFIC⁵

Vila-rodona

Municipi de l'Alt Camp, travessat de N a S pel Gaià, que recull totes les aigües del terme. El terreny és ondulat, i més accidentat cap al bloc del Gaià, a l'E. El conreu principal és el de la vinya (50%), seguit del d'ametllers. Les oliveres són al voltant de les parades, i hi ha alguns avellaners de secà. A causa de l'emigració rural, les terres pitjors han romàs incultes. Hi ha 90 ha de regadiu (4% dels conreus), una vintena de les quals tenen avellaners, i la resta

verdures, patates i arbres fruiters. Abans hi havia hagut cànem. La major part dels regatges són horts familiars. La propietat és molt repartida. Hi ha granges de porcs i de gallines. Hom té notícies de molins de farina i de paper, d'una farga i d'una teuleria, alguns des del s XII o el XIII. Fa poc ha desaparegut una indústria d'estampats. Hi ha una filatura de fibra sintètica i una fàbrica de capsas de cartó. El cens més alt és el de l'any 1887, en què consten 2 171 h, que fins ara no han deixat de disminuir. La vila (1 001 h agl i 28 h diss [1981]), vila-rodonins; 259 m alt) és a l'esquerra del Gaià. Era un petit centre comercial. A la primeria de novembre celebra una fira, que és documentada des del 1446. Hi ha notícies del castell de Vila-rodona (actualment arruïnat) a partir del 1210. Resten vestigis del recinte emmurallat.

Imatge actual del marc territorial on queda emplaçat el mas Serrà, entre la parada de vinya i els peus de la vessant del turó que ocupa el bosc.

⁵ Estret de L'Enciclopedi@ (1998). Interacció Editorial. Barcelona.

El lloc, esmentat ja el 959, pretengué al domini dels bisbes de Barcelona. L'església parroquial és dedicada a santa Maria. Des del 1617 hi hagué un convent de servites. Vila-rodona oposà una forta resistència en la guerra contra Joan II, i també es declarà contra Felip V. Al convent de les monges carmelitanes fou instal·lat el 1975 el Museu Municipal, que conté part de les restes ibèriques i romanes trobades al terme i elements paleontològics i etnogràfics, i també teixits i indumentària. Al municipi hi ha els llogarets de la Serra, Mas d'En Bosc, Mas de l'Alzinet i una part de Vilardida, i molts masos, la majoria deshabitats. Vora la Serra hi ha un columbari romà.

*Imatge aèria del conjunt arquitectònic del mas Serrà
(Institut Cartogràfic de Catalunya, 2013)*

2.3. NOTÍCIA HISTÒRICA ⁶

El esdevenir històric que ha experimentat el mas Serrà, com nucli d'hàbitat i centre d'una explotació agropecuària, permet considerar les expectatives que pot oferir una recerca documental exhaustiva sobre aquest.

⁶ Agraïm la col·laboració que hem tingut de la Marina Miquel i Vives i de la Pilar Vives i Vives a l'hora d'elaborar l'estudi històric arquitectònic, molt especialment per les dades que han aportat sobre el coneixement del marc territorial així com per la informació i les referències documentals relatives al mas Serrà.

Bé que aquest no és l'objectiu final del present estudi, centrat en la pròpia evolució històrico arquitectònica del mas, cal manifestar que els resultats de qualsevol investigació centrada en aquestes fonts documentals, és susceptible d'aportar noves dades que complementin la informació i els coneixements aquí exposats.

Les primeres documentals que posen de manifest l'existència d'una masia en aquest indret daten d'entre finals del segle XIV i principis del segle XV, període en què es fa esment del mas de Secabechs.⁷ Amb tot, cal considerar que el primer establiment d'aquest indret es correspondria, molt probablement, entre finals del segle XII i començament del segle XIII, moment es que és porta a terme la colonització de l'espai rural d'aquest marc territorial. Amb la consegüent articulació de l'hàbitat dispers.

Els vestigis arquitectònics més antics del mas Serrà es daten entre finals del XIV i primer quart del XV, període que es correspondrien al moment del desenvolupament agropecuari que va experimentar el camp català i que comportarà un ressorgiment de les unitats d'explotació, que conformen el masos. Aquest fet tindrà com a repercussió directa, el condicionament dels masos i les seves dependències a les noves necessitat agropecuàries i socials. Pautes de comportament general que es constaten de forma fefaents en relació al marc territorial objecte d'estudi. Així és com en l'actual terme de Vila-rodona es documenta un procés de consolidació de la renda agrària i, consegüentment, el condicionament dels masos⁸.

D'aquest moment baix medieval, datarien les restes més antigues de l'actual edifici, les quals es corresponen amb el cos septentrional del mas.

⁷. Es tracta de la venda que el 16 de maig del 1412 féu Bernat Secabechs i la seva dona Marcona (mas Serrà) d'un tros i una petita sort de terra -*"trocium terre et quendam sortaneta terre que sunt iuxta hospicium vestri"*- al seu veí Bernat Vallès (mas d'en Roig), situats a tocar de la masia del comprador. Tot i que no disposem de més dades, creiem que es devia tractar d'un retorn, per mitjà de compra, d'un dot d'un matrimoni anterior entre membres dels dos masos veïns o d'un llegat testamentari (ADB, Parroquials, Vila-rodona, vol. 43, f. 102v). Tal com recull MIQUEL i VIVES, Marina (2004) *"Pagesos de vila i pagesos de mas. L'estructura agrària a Vila-rodona a l'inici del segle XV"* La Resclosa, núm. 8. Centre d'Estudis del Gaià. Vila-rodona. pp. 89 – 116.

⁸ Tal com es pot evidenciar a partir dels plantejaments que es recullen en el referit estudi de MIQUEL i VIVES, Marina (2004), on queda pales la dinàmica que experimenta l'estructuració agropecuari d'aquest territori durant aquest període.

Aquest fou el nucli a partir del qual, entre finals del segle XVII i començament del segle XVIII els nous titulars de la finca, la família Serrà, ampliarà i condicionarà de nou tot l'edifici principal del mas, amb la construcció adossada al cos original d'un nou cos septentrional.

La família Serrà es documenta relacionada amb l'heretat del mas des de finals del segle XVI. Tal com consta en una deixa testamentaria datada l'any 1579, quan Gabriel Serrà deixa a la seva filla Àngela en dot 110 lliures. Aquest grup familiar en detindrà la titularitat fins al primer quart del segle XVIII, tal com ho evidencia l'arrendament que l'any 1718 féu Joan Serrà de tot l'heretat i el mas a Joan Saumell, de Montmell.⁹

A la segona meitat del segle XVIII el conjunt del mas Serrà va passar, per transmissió hereditària, a mans de Teresa Fontnou Moncusi casada amb Josep Bages Marimon. El grup familiar dels Bages eren uns terratinents del Montmell que emparentaren amb la família Torras, establerta a les Cabanyes del Penedès.¹⁰ Amb el pas dels anys, aquest conjunt requerí diverses remodelacions i condicionaments de les seves dependències d'entre les quals pel seu abast i entitat, cal destacar les que es portaren a terme l'any 1867. Tal com recorda la inscripció que presideix la porta principal. Projecte constructiu que possibilitarà que en el decurs d'aquests anys de finals del segle XIX i començament del segle XX el conjunt del mas Serrà assoleixi el seu moment de màxima esplendor. Tot coincident amb un nou període de desenvolupament del sector agropecuari del país.

La titularitat del mas Serrà va passar a mans del Bisbe Josep Torras i Bages qui, l'any 1875 ho rebia com a herència de la seva mare, fins al moment de la seva mort, esdevinguda l'any 1916. Data en què per deixa testamentaria la propietat passa a mans de diferents eclesiàstics del Bisbat de Vic.¹¹ A començament del segle XX, el conjunt d'aquesta propietat la va adquirir la família Barreras, que n'han detingut la seva titularitat fins a la data.¹²

⁹ Referències documentals recollides a l'Arxiu Parroquial de Vila-rodona, carpeta núm.7

¹⁰ Dades estretes de la biografia de Josep Torras i Bages de SOLÀ i MORETÀ, Fortià (1993).

¹¹ Així consta en l'Escriptura de la finca del registre de la Propietat de Valls.

¹² Així es recull a l'escriptura de venda, atorgada pels descendents de Maria Barreras Suriol, filla de Josep Barreras, als actuals propietaris del mas Serrà.

Seqüència d'imatges de la façana de ponent del Mas Serrà on es permeten apreciar la transformació que ha experimentat l'edificació i el seu entorn en el decurs dels darreres dècades.

Imatge: 1988 (Arxiu Santesmases-Rabadà de Vila-rodona)

Imatge: 2014 (Isidre Pastor i Batalla)

RELLOTGE DE SOL DE MAS SERRÀ	
<i>Imatge:</i>	<i>Dibuix:</i>
	
<i>Data:</i> Anterior a 1867	<i>Localització</i>
<i>Autor:</i> Autoria desconeguda	
<i>Lema:</i> Presenta dues línies de text horitzontals a la part superior de difícil lectura. Amb tot, al lema principal, que és l'inferior, sembla que es pot llegir el mot llatí: <i>TEMPUS</i>	
	
<i>Tipologia:</i> Quadrant vertical declinat	<i>Orientació:</i> Migdia
<i>Material:</i> Pintat sobre lliscat d'argamassa	<i>Numeració:</i> Aràbiga
<i>Mides:</i> 1,15 m alçada per 0,97 m d'amplada	<i>Gnòmon:</i> Vareta de ferro cilíndrica
<i>Conservació:</i> Deteriorat amb alteració notòria de l'argamassa base i la pintura molt esborrada.	<i>Línies horàries:</i> De 5 del matí a les 5 de la tarda i marca les mitges hores amb traços curts.
<i>Descripció:</i>	
<p>Quadrat emmarcat per un doble rectangle perimetral que presenta un acabat superior semicircular. Aquest delimita l'àrea de les marques horàries que queden definides a partir d'un triple cercle de distribució al pol, a <i>modus</i> de sol antropomòrfic.</p> <p>Molt estilitzat amb decoració austera i de línies senzilles fetes amb policromia de pigmentació rogenca. S'aprecien les incisions de la base del dibuix del conjunt.</p>	

2.4. BIBLIOGRAFIA

- ARNABAT, Ramon (1993) "Vila-rodona a finals del segle XVIII segons les respostes al qüestionari de Francisco de Zamora". *La Resclosa*, núm. 3. Centre d'Estudis del Gaià. Vila-rodona. pp. 35 – 62.
- CAMPS ARBOIX, Joaquim (1959) *La masia Catalana*. Editorial Aedos, Barcelona
- DANES i TORRAS, Josep (2010) *Materials per a l'estudi de la masia*. Biblioteca d'Història Rural. Col·lecció Documents, núm.7. Diputació de Girona..
- MIQUEL i VIVES, Marina, PASTOR i BATALLA, Isidre (2008) "Del mas Mussarra al mas Vidal: de l'anàlisi arqueològica a la interpretació històrica" *La Resclosa*, núm. 12. Centre d'Estudis del Gaià. Vila-rodona.
- MIQUEL i VIVES, Marina (2004) "Pagesos de vila i pagesos de mas. L'estructura agrària a Vila-rodona a l'inici del segle XV" *La Resclosa*, núm. 8. Centre d'Estudis del Gaià. Vila-rodona. pp. 89 – 116.
- MARTINEZ LARRIBA, Millán (1979) *Breu geografia de Vila-rodona*. Museu de la Vila (Vila-rodona). Gràfiques Moncunill, Valls.
- PASTOR i BATALLA, Isidre (2013) *Estudi Històric Arqueològic del Mas Serrà (Vila-rodona, Alt Camp)*
- PASTOR i BATALLA, Isidre (2007) "El análisis histórico-arqueológico en los procesos de rehabilitación de la arquitectura tradicional." *Ier Conferencia Regional Euromediterránea. Rehabimed*. Barcelona, pp.420
- SANTESMASES i OLLER, Josep (1993) *El segle XIX a Vila-rodona*. Institut d'estudis Vallencs. Col·lecció Estudis comarcals, núm.12
- SOLÀ i MORETA, Fortià (1993) *Biografia de Torras i Bages* Biblioteca Abat Oliva. Abadia de Montserrat

3– TREBALLS REALITZATS

Els treballs als quals es refereix la present Memòria Arqueològica han estat determinats i supeditats als àmbits d'afectació del projecte constructiu de rehabilitació del Mas Serrà. La seva execució ha estat centrada en les tasques de control i seguiment arqueològic dels treballs d'enderroc i desconstrucció de les estructures i elements que es contemplen en el projecte, així com en la retirada i neteja de runes de la superfície afectada. Així mateix, els treballs de control i seguiment també han comportat la supervisió de l'obertura i excavació de les rases de fonamentació projectades.

En el present apartat es detallen els criteris que s'han establert amb la finalitat de portar a terme cada una d'aquestes actuacions. Així com les tècniques i pautes emprades per tal d'assolir aquests objectius.

El conjunt d'aquestes tasques s'han portat a terme sota les directrius de la direcció arqueològica de la Intervenció, atenent a les pautes recollides en el projecte d'intervenció i d'acord amb el que estableix el marc normatiu vigent. A partir d'aquests plantejaments, es presenten els resultats de la recerca arqueològica que han aportat les actuacions executades i que han tingut com a principal objectiu la identificació, documentació i registre dels elements arquitectònics preservats així com les restes arqueològiques susceptibles de localitzar-se al subsòl de l'àmbit afectat.

Totes i cada una de les actuacions que s'han realitzat, igual que totes aquelles vinculades als projectes complementaris que se n'han derivat, s'han portat a terme d'acord amb la legislació vigent i d'acord amb les directrius i especificacions tècniques que estableixin i determinin els tècnics pertinents en matèria de seguretat i salut.

Les dades i resultats que han aportat les actuacions arqueològiques realitzades hauran de ser considerats a l'hora de projectar qualsevol altra afectació del subsòl de l'entorn immediat, d'acord amb les directrius pertinents de la Direcció General del Patrimoni Cultural, de la Generalitat de Catalunya i de la promoció.

3.1. CONSIDERACIONS PRÈVIES

Els treballs d'enderroc de les parts de l'edifici que s'havien de desmuntar han estat condicionats per l'estat de conservació que presentava tot el conjunt edificat. El fet que aquest, en el decurs de les darreres dècades, hagués anat experimentant una degradació progressiva de les seves estructures ha comportat que l'enrunament de part de la coberta i del cos posterior de l'edifici féu que no fos accessible. Aquest factor ha condicionat que les tasques d'enderroc s'hagin anat alternant amb les tasques de neteja i desenrunant. Això, per tant, ha condicionat les pròpies tasques de control i seguiment arqueològic. Les tasques de supervisió també s'han fet al ritme que s'anava facilitant l'accés. Treballs que, a la vegada, han estat supeditats a l'adopció de les mesures de seguretat pertinents.

Les dades obtingudes en el procés de documentació, estudi i anàlisi dels elements constructius que conformen l'edifici principal del mas Serrà, recopilades a l'Estudi Històric Arqueològic precedent ¹³, han possibilitat establir una dinàmica d'execució dels treballs d'enderrocament. De la mateixa manera que també ha estat cabdal disposar de la informació que ha facilitat la consulta de l'exhaustiu reportatge fotogràfic del conjunt de les dependències de la masia, realitzat a finals dels anys 80. ¹⁴

A partir de la informació que es disposa sobre les fases constructives, s'han programat les actuacions de l'enderroc progressiu de les parts ja documentades i que quedaven afectades. Aquestes actuacions han possibilitat els treballs de desenrunament i neteja de cada un dels cossos de l'edifici i, per tant, facilitar-ne la documentació i registre de les parts que, fins aleshores eren inaccessibles. Possibilitant-ne la documentació i registre dels elements que havien quedat pendents.

¹³ Dades presentades a (PASTOR, (2013).

¹⁴ Agraïm a Josep Santesmasés i Oller, el fet de poder disposar de les imatges del reportatge fotogràfic que sobre el mas Serrà realitzades l'any 1988, i que formen part de l'Arxiu Santesmasés-Rabadà, de Vila-rodona.

3.2 - DELIMITACIÓ I ZONIFICACIÓ

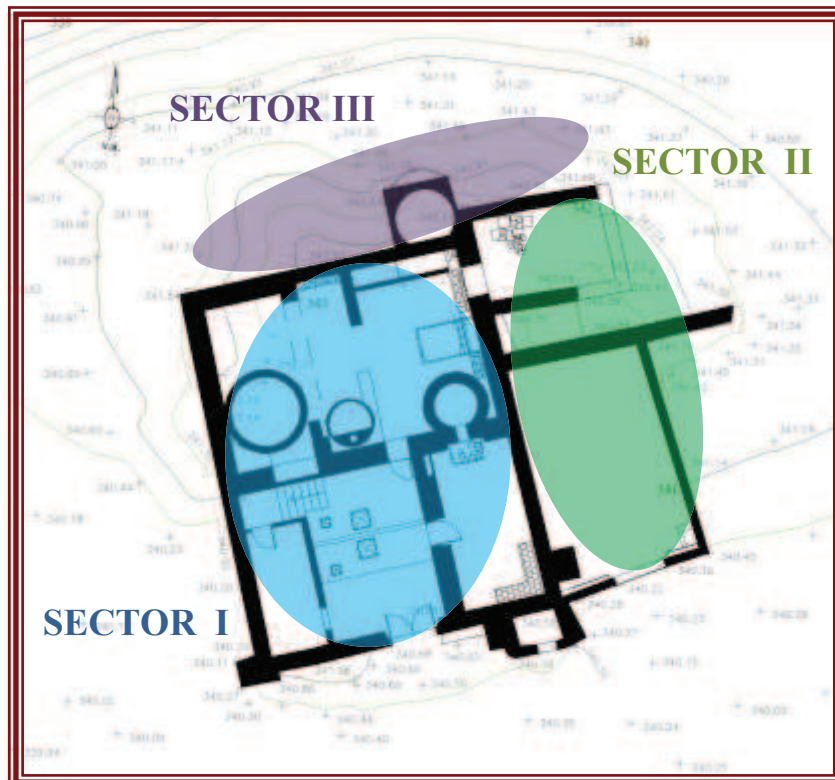
L'àrea d'intervenció arqueològica ha estat articulada a partir de la identificació de 3 sectors diferenciats. Aquests han estat definits a partir de la pròpia estructura que presenta el conjunt edificat i de la topografia del terreny.

Aquesta sectorització de l'àmbit d'actuació ha facilitat l'execució de les actuacions arqueològiques i, a la vegada, ha possibilitat el processament dels resultats obtinguts en relació a la pròpia evolució constructiva del conjunt, documentada ja en les actuacions precedents. A partir d'aquests plantejaments s'han identificat tres sectors genèrics diferenciats:

Sector I: superfície que s'emplaça a l'interior de l'edifici principal del conjunt edificat.

Sector II: superfície que s'emplaça a l'interior del cos annex meridional.

Sector III: superfície que s'emplaça a l'exterior de la part posterior de l'edificació i que es correspon amb el sector més elevat del terreny on s'emplaça el conjunt edificat.

A cada un d'aquests sectors, en primera instància, s'hi han realitzat les tasques d'enderroc, retirada de runes i neteja per tal de facilitar-ne la documentació de les parts arquitectòniques pendents de registre i estudi. Una vegada realitzades aquestes tasques s'ha pogut portar a terme l'avaluació dels nivells del subsòl de cada un d'aquests sectors. Tasques que s'han centrat en el control i seguiment de les actuacions d'excavació i rebaix dels nivells de terres.

Els rebaixos i excavació dels àmbits afectats han estat supeditats estrictament a les superfícies requerides pel projecte de rehabilitació. En base aquesta afectació del subsòl s'ha portat a terme les tasques de control i seguiment per a cada un dels indrets diferenciats.

3.3 –PROCEDIMENT I TÈCNiques EMPRADES

Els treballs d'enderrocament i excavació ha estat realitzats alternant els mitjans mecànics amb els manuals. Així mateix, la seva execució s'ha portat a terme d'acord amb un programa d'actuació i sota el la supervisió i control d'un tècnic arqueòleg acreditat. Dinàmica de treball que ha facilitat tant les tasques de supervisió i control com les de documentació i registre de les estructures i elements que quedaven afectats.

Imatges que il·lustren les pautes d'alternança dels mitjans mecànics i els manuals emprats en les tasques d'enderroc d'una de les estructures afectades pel projecte constructiu.

El fet de disposar d'un programa d'execució dels treballs a executar, definit a partir d'una sectorització dels àmbits d'actuació, ha facilitat poder alternar les tasques realitzades amb mitjans mecànics i manuals. Tant pel fet d'optimitzar els recursos com per garantir les mesures de seguretat perceptives. Pràctica que, sens dubte, ha afavorit les tasques de documentació i registre arqueològic.

Per tal d'assolir els objectius que han motivat la intervenció de Control Arqueològic dels treballs d'enderroc que s'ha portat a terme, ha estat cabdal poder establir uns patrons d'actuació concrets. D'acord amb els criteris i pautes metodològiques exposades en l'apartat corresponent d'aquest document. Aquests han estat establerts a partir de la següent cadència i dinàmica:

- Control i seguiment del procés d'enderroc de les parts afectades.
- Supervisió i control de les tasques de neteja amb la recuperació d'elements petris originals
- Documentació i registre de les parts i elements de l'obra de fàbrica i del seu procés constructiu.

Seqüència gràfica corresponent al procediment d'actuació del procés d'enderroc, retirada de runes i documentació i registre de les estructures i elements afectats.

Pel que fa als mitjans i tècniques emprades en els procediments d'excavació, neteja i documentació arqueològica han estat emprats els que metodològicament són perceptius per a qualsevol excavació reglada.

PROCEDIMENT I TÈCNiques

Enderrocament selectiu d'estructures i preservació d'elements seleccionats.

Enderrocament de les estructures muraries afectades objecte d'enderrocament.

Identificació i delimitació de noves estructures per a documentació i registre.

Retirada de les runes acumulades una vegada seleccionat el material.

Retirada de les runes acumulades una vegada seleccionat el material.

Sanejament i neteja dels sectors per a documentació i registre arqueològic.

3.4 – ACTUACIONS I RESULTATS

Tal com ja ha estat exposat en els apartats precedents les actuacions arqueològiques de control i seguiment han estat supeditades a la dinàmica dels treballs d'enderroc i neteja que s'han portat a terme. Així, en primera instància i, determinat per l'estat que presentava l'estabilitat de les estructures preservades es va procedir a la retirada de la coberta. Una vegada alliberada la part superior del conjunt de l'edifici, es va procedir a l'enderroc de les estructures muraries dels pisos superiors. Tasques que van comportar una supervisió visual dels treballs de desconstrucció de les parts de la masia que ja havien estat documentades i registrades en l'actuació arqueològica precedent.

Amb la finalitat de poder accedir a les parts del conjunt edificat que fins al moment no havien pogut ser documentades, es va procedir a la retirada selectiva de l'enderroc. Tasques que es varen realitzar, essencialment, utilitzant mitjans mecànics que facilitessin la retirada sistemàtica de les restes materials de les parts enderrocades. Així mateix, aquests treballs varen estar centrats en l'objectiu de poder recuperar tots aquells elements arquitectònics que havien quedat colgats entre el conjunt de les restes constructives de l'enderroc. Procediment que va ser especialment curosos en el Cos septentrional posterior de l'edificació, part que s'havia esfondrat ja fa uns anys i que encara no s'hi havia pogut tenir accés. A més, quan aquesta part es correspon amb l'obra

original de la masia i és, en aquest sector on es situen les restes dels arcs de pedra tallada documentats.

Imatge de l'interior del conjunt edificat una vegada executats els treballs d'enderroc de les parts superiors de la masia que queden afectades pel projecte, actuació que ha precedit les tasques de retirada de runa i neteja per tal de poder ser preservades les estructures que han estat conservades.

Els treballs de neteja i delimitació de les estructures, objecte de documentació, es van portar a terme fent servir mitjans manuals per tal de garantir la seva integritat física. Aquesta tasca també es va fer d'una manera sistemàtica, d'acord amb el protocol d'actuació establert. Dinàmica que va facilitar les tasques de registre i, a l'hora, una vegada realitzada la seva documentació, es va procedir al seu enderroc. A excepció de les que es preservaven per tal de ser integrades a l'edifici un cop rehabilitat.

Façana de ponent del conjunt edificat

Seqüència gràfica del resultat dels treballs de retirada de runes per facilitar les tasques de documentació de les parts i elements pendents de registre.

Les actuacions de neteja i delimitació han estat necessàries per poder portar a terme els referits treballs de documentació del seguit d'elements i estructures pendents de registre. Aquestes tasques han possibilitat, majoritàriament definir elements i estructures associades al conjunt estructural de l'edificació. El qual, en la seva major part, ja va estar analitzat a l'Estudi Històric arqueològic elaborat a partir de la intervenció precedent. Amb tot, han estat un bon nombre d'elements i estructures que han estat registrades, resultats que aporten informació sobre diversos aspectes de la vida quotidiana de l'habitatge.

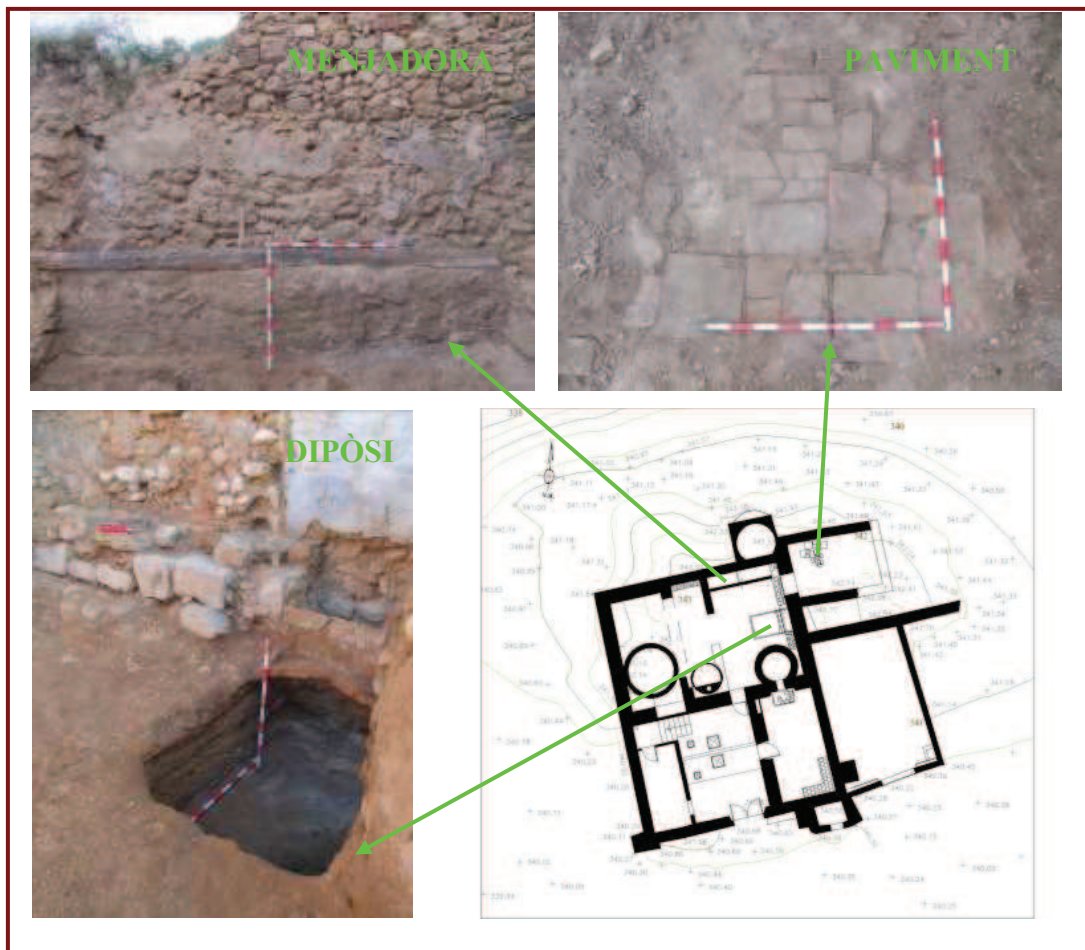
Es tracta en la seva majoria d'elements que tot i haver estat afectats per l'abandó i l'esfondrament estructural de l'edifici, encara

Vista general del sector occidental del conjunt edificat una vegada retirades les runes i iniciat el procés de documentació i registre dels elements constructius.

permeten copsar la realitat de la seva funcionalitat. I, si mes no, les actuacions que s'hi han portat a terme permeten tant la seva identificació i el seu registre gràfic com planimètric.

Entre aquest, ens fem ressò dels elements localitzats a la quadra. Adossat al mur de tancament nord del cos septentrional s'hi ha localitzat la menjadora dels animals. Es tracta d'una estructura massissa feta de maçoneria d'uns 3,50 m de llargada per 0,70 d'amplada i que presenta reforços de fusta. A la mateixa estança, vers el mur de tancament est d'aquest cos septentrional s'ha localitzat un dipòsit soterrat de 34 per 324 per 23 de fondària excavat al subsòl i que presenta les seves parets revestides de rajola llarga. El seu emplaçament, just davant d'un dels accessos originals aquest espai, denota que es tracta d'una obra posterior, probablement del darrer moment d'ocupació de la masia.

La retirada de runes també va possibilitar la localització d'alguns trams dels paviments de les dependències annexes al seller. Aquest sector era un dels que presentava una activa dinàmica de les actuacions de reforma i condicionament. La identificació dels nivells d'ús va permetre constatar com la cota del terreny natural sobre la que es disposaven les peces de ceràmica d'aquest paviment, havien estat determinants en la pròpia evolució constructiva d'aquest sector de llevant del conjunt edificat.

Les tasques de neteja també han permès aprofundir en el coneixement de les tipologies dels materials constructius així com en les característiques tècniques dels aparells constructius. Què, si bé, aquests ja havien estat referenciades en els estudis precedents, s'han generalitzat per totes les parts del conjunt edificat. Tasques que a la vegada han posat al descobert detalls constructius curiosos, com és el cas de les marques incises que presentava l'enlluït de la part exterior del cup localitzat al celler.

Vista general i detall de les marques incises a l'enlluït de la cara exterior de la sitja de la planta baixa del cos septentrional de la masia.

Aquests treballs de neteja i delimitació han estat especialment essencials per poder analitzar les característiques tipològiques i formals dels murs de tancament del Cos Septentrional de l'edifici. Aquests presenten un aparell constructiu mixt compost majoritàriament per maçoneria de pedra desbastada i lligada amb morter de calç amb reforços d'aparell regular de carreus en els punts més crítics de l'estructura. Tècnica constructiva que es correspon amb la que ja havia estat documentada a les parts d'aquest cos analitzades en l'actuació precedent.

Mur de tancament sud del cos septentrional

Mur de tancament est del cos septentrional

Mur de tancament nord del cos septentrional

Detall del procés de documentació d'estructures i elements arquitectònics localitzats després de portar-se a terme les tasques de retirada de runes i de neteja de les parts de l'edifici de la planta baixa que fins al moment de l'actuació no s'havia pogut tenir-hi accés.

Un dels elements més singulars que s'han localitzat és el conjunt de dos forns de pa. Cada un d'aquest es localitza associat a una de les cuines que hi

ha a l'edifici; una situada a la planta baixa i l'altre a la planta superior, a les estances que conformen l'anomenat apartament.

El forn de la planta baixa es correspon amb una estructura cilíndrica de planta semicircular de 34 m d'alçada que presenta uns 3 m de diàmetre feta de mamposteria. Aquesta té l'accés a la càmera de combustió per l'estança de la cuina del cos meridional de l'edifici, quedant tot el conjunt de l'estructura emplaça dins de la quadra que ocupa els baixos del cos septentrional. Aquesta es correspon amb una cúpula hàbil d'1 m per m feta a partir d'anells de maó disposats per aproximació de forma concèntrica. La zona de treball queda emmarcada en el paviment de la cuina amb un encintat fet a partir de les mateixes peces de ceràmica.

Pel que fa al forn de la planta pis aquest queda delimitat pel cos de planta rectangular que s'adossa a l'exterior del mur de tancament. Es tracta d'una estructura feta a partir de murs de tancament fets de maçoneria lligada amb morter de calç i enlluït exterior, amb un nucli interior de terra compactada.

La cambra de combustió es disposa a l'alçada del primer pis i ofereix una planta circular de 2,10 m de diàmetre i també presenta una cúpula feta per maons disposat per aproximació. La coberta de tot aquest cos és de teula àrab a una vessant.

Les tasques de desconstrucció de les estructures forns han ofert la possibilitat de documentar seqüencialment l'obra de la seva fàbrica. Possibilitat, aquest procés la documentació física de la pròpia secció de cada una d'aquestes estructures de combustió.

ARCS DE PEDRA

D'entre les estructures singulars que s'han tingut en especial consideració a l'hora de portar a terme les actuacions realitzades en la present intervenció, ha estat la recuperació i conservació dels elements dels dos arcs de pedra tallada que es disposaven originàriament a l'edifici. L'arc apuntat emplaçat al celler de la planta baixa i la finestra de pedra d'arc de mig punt localitzada a les golfes.

Per l'esfondrament de bona part de les estructures del conjunt edificat, els elements petris que conformàvem aquests dos elements havien quedat colgats entre les runes. Per tant, la primera actuació que es va realitzar al respecte, va passà per la localització i recuperació de tots i cada un dels carreus i les dovelles que els conformàvem. Tasques que es van tenir en

consideració tant al moment de portar a terme els treballs d'enderroc com, òbviament, al moment de realitzar la retirada de runes dels àmbits afectats.

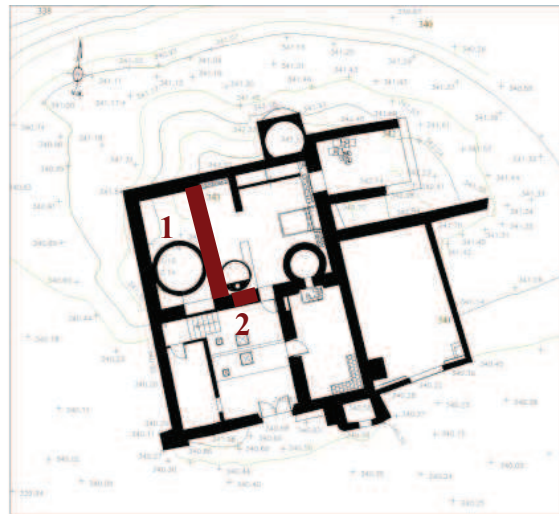
Les tasques de recuperació dels elements petris de cada un d'aquests arcs ha possibilitat poder recuperar el dimensionat original de l'estructura. Pas previ a la seva reintegració en l'obra del nou projecte arquitectònic. Així, una vegada localitzats i recuperats es va procedir a la seva retirada amb la finalitat d'avaluar el seu estat i constatar que es preservaven totes les peces del conjunt. Treballs que es van realitzar en un espai adjacent habilitat amb la finalitat de poder procedir al replanteig en el terra del seu dimensionat.

Vista del remuntat dels arcs a terra amb la finalitat d'avaluar el seu estat i contrastar l'estat de conservació de les peces de pedra.

1. -ARC APUNTAT -planta baixa

2. ARC DE MIG PUNT -golpes-

Aquesta actuació no tan sols ha comportat que es pogués procedir a la recuperació dels dos elements arquitectònics, sinó que, a la vegada, ha aportat dades que permeten disposar d'informació sobre les tècniques constructives emprades, així com la utilització dels materials petris de la zona. Resultats que han corroborat els plantejaments recollits i presentats en els resultats de la Memòria de la Intervenció precedent.

AFFECTACIÓ SUBSÒL –rases-

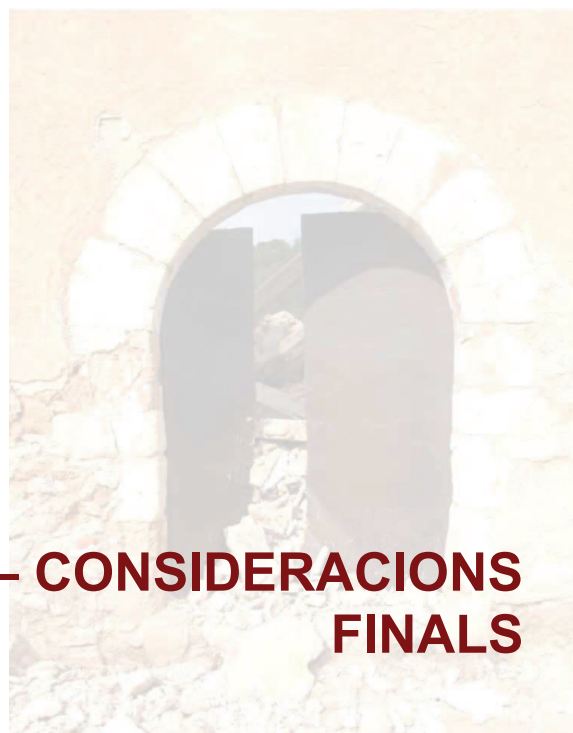
Una vegada finalitzats els treballs d'enderroc i de retirada de runes i neteja de tota la superfície del conjunt de la masia es va procedir a realitzar les actuacions que afectaven el subsòl.

Aquestes tasques van estar precedides pel replanteig físic de les rases que el projecte preveia per a la construcció de les sabates de fonamentació de l'obra nova. El dimensionat d'aquestes presenta un dimensionat de 0,80 m d'amplada per una profunditat de 0,50 m, d'acord amb la planta de projecte. El treball d'obertura i excavació d'aquestes rases es va fer alternant els mitjans mecànics i manuals. Els resultats d'aquesta actuació van comportar que es pogués documentar la seqüència estratigràfica de l'indret on s'aixeca la masia. Aquest es va establir a partir de les restes dels paviments que presentaven les estances de la masia, de rajoles a les estances del cos meridional i de terra piconada al cos meridional. Per sota es va documentar un nivell de terraplenament compost per terra de matriu sorrenca de color marró rogenc, que assolía una potència d'uns 20 cm per sobre del substrat geològic. Estrat sobre el qual es fonamentaven directament les estructures de la masia.

Seqüència gràfica d'imatges que il·lustren l'abast i entitat dels treballs d'obertura i excavació de les rases projectades per la construcció de les sabates de fonamentació.

5 – CONSIDERACIONS FINALS

Els resultats que han aportat les actuacions que s'han realitzat en el marc de la present Intervenció Arqueològica han possibilitat disposar d'un seguit de dades que han esdevingut cabdals per poder completar el procés de documentació constructiva d'aquest conjunt edificat. Informació que, en qualsevol cas, ha estat essencial per corroborar els plantejaments cronoestructurals presentats en l'Estudi Històric Arqueològic precedent. I del qual, aquesta Intervenció és complementaria.¹⁵

Amb tot, cal considerar que el programa de les actuacions arqueològiques que s'han portat a terme han estat determinants a l'hora de poder completar la documentació planimètrica del volum edificat. De la mateixa manera que les actuacions centrades en el seguiment i control dels rebaixos de terres i l'obertura i excavació de rases han permès constatar la documentació de la seqüència arqueològica de l'indret.

En el seu conjunt, aquestes tasques han tingut com a finalitat documentar i registrar els elements d'interès patrimonial que es conserven i, alhora, elaborar una anàlisi de l'evolució històrica constructiva de l'edifici. Així, en terme generals, per tant, s'ha confirmat la periodificació de la seqüència constructiva de l'evolució de l'edifici, la qual s'articula a partir de tres moments constructius, clarament identificats:

FASE I	segles XIV – XV	Projecte arquitectònic medieval
FASE II	segles XVII – XVIII	Projecte d'ampliació
FASE III	2 ½ segle XIX	Rehabilitació integral

D'altra banda cal precisar que els treballs d'enderroc i excavació han permès documentar l'abast i l'entitat del projecte de reforma de la Fase II període en el qual es portà a terme un reforç estructural de tot el cos septentrional de l'edifici. Nucli original de la masia. Tal com es pot documentar basant-se en el material moble associat aquestes operacions de consolidació

¹⁵ (PASTOR, 2013)

estructural de les estructures originàries de l'edifici. Datació que també ha estat corroborada a partir del conjunt del material ceràmic localitzat en l'estratigrafia associada als períodes d'aquesta fase de reforma cap a finals del segle XVIII. Moment en què no tan sols es porta a terme l'ampliació de l'espai habitable vers migdia, sinó que es porta a terme una transformació de les estances del cos septentrional de l'edifici.

En relació a la darrera de les fases constructives identificades, els resultats de les actuacions que s'han realitzat en el marc de la present intervenció arqueològica han posat de manifest la profunda transformació que experimenta el nucli originari de l'edifici en aquest període de mitjans de segle XIX. Amb el condicionament d'una nova estança per la cuina i amb la construcció del forn de pa. Tal com ha estat datat a partir del material moble que s'ha documentat associat a les parts constructives d'aquesta estructura de combustió.

Així mateix, les tasques de control dels rebaixos i moviments de terres han evidenciat el treball de sanejament antròpic del terreny natural amb la finalitat de poder disposar d'una superfície hàbil al voltat del nucli originari amb la finalitat de què aquest pugues créixer. Tal com s'ha constatat a partir de la seqüència estratigràfica que presentava tot l'entorn immediat del conjunt edificat.

Els treballs de registres i anàlisi de les parts objecte de documentació de la present intervenció no tan sols han permès completar l'Estudi històric arqueològic precedent i la planimetria de l'edifici, sinó que també han possibilitat constatar la dinàmica de l'ocupació de l'indret. Horitzons que estarien associats sempre al primer establiment del mas en època baix medieval. Tal com es pot desprendre del fet que no s'hagin documentat nivells arqueològics anteriors aquesta primera fase constructiva de l'edifici.

En qualsevol cas, els resultats de la recerca històrico arqueològica que s'ha realitzat al Mas Serrà, permet disposar de dades que permeten aprofundir en el coneixement de l'ocupació d'aquest indret, i especialment, en la seva

evolució arquitectònica. Possibilita un exhaustiu coneixement de les necessitats de l'habitabilitat i dels processos agropecuaris del conjunt edificat així com de les tècniques constructives emprades per la seva construcció. Informació que, no sols és cabdal per apropar-nos a la vida quotidiana dels seus habitants sinó que també ho és per a l'estudi de l'arquitectura rural i la seva posada en valor.

**ANNEX 1 – Fitxes Unitats
Estratigràfiques**

Memòria de la Intervenció Arqueològica al Mas Serrà (Vila-rodona, l'Alt Camp) 201

Fitxa Unitat Estratigràfica		100
Zona:	Sector: 1	Cronologia
Definició: Geològic		
Descripció: Basament rocòs		
Materials arqueològics:		
Igual a:		Equivalent a:
Rebleix a:		És reblert per:
Cobreix a:		És cobert per:
Talla a:		Tallat per:
Es recolza a:		Se li recolza:
S'entrega a:		Se li entrega:

Fitxa Unitat Estratigràfica		101
Zona:	Sector: 1	Cronologia Segle XX
Definició: Estrat		
Descripció: Nivell d'enderroc compost per restes de materials constructius, terres i altres materials.		
Materials arqueològics:		
Igual a:		Equivalent a:
Rebleix a:		És reblert per:
Cobreix a: ue 100, ue 102		És cobert per:
Talla a:		Tallat per:
Es recolza a:		Se li recolza:
S'entrega a:		Se li entrega:

Memòria de la Intervenció Arqueològica al Mas Serrà (Vila-rodona, l'Alt Camp) 201

Fitxa Unitat Estratigràfica		102
Zona:	Sector: 1	Cronologia Segle XIX-XX
Definició:	Estrat	
Descripció:	Restes del nivell d'ús composts per terra piconada amb taques de cendres i calç que es disposa regularitzant un pla horitzontal	
Materials arqueològics:		
Igual a:		Equivalent a:
Rebleix a:		És reblert per:
Cobreix a:		És cobert per: ue 101
Talla a:		Tallat per:
Es recolza a:		Se li recolza:
S'entrega a:		Se li entrega:

Fitxa Unitat Estratigràfica		103
Zona:	Sector: 1	Cronologia Segle XVIII
Definició:	Estrat	
Descripció:	Nivell de rebliment compost per terres de matriu sorrenca de color vermelles	
Materials arqueològics:		
Igual a:		Equivalent a:
Rebleix a:		És reblert per:
Cobreix a:		És cobert per:
Talla a:		Tallat per:
Es recolza a:		Se li recolza:
S'entrega a:		Se li entrega:

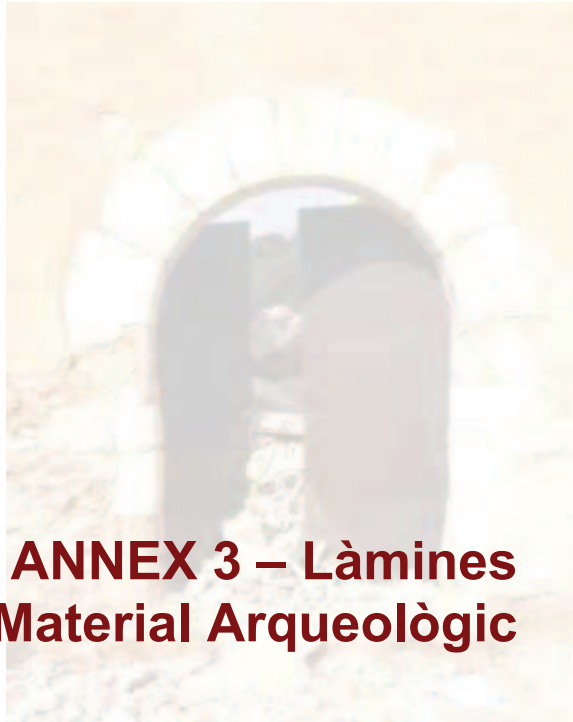
Memòria de la Intervenció Arqueològica al Mas Serrà (Vila-rodona, l'Alt Camp) 201

**ANNEX 2 – Inventari
Material Arqueològic**

INVENTARI MATERIAL ARQUEOLÒGIC Memòria de la Intervenció Arqueològica al Mas Serrà (Vila-rodona, Alt Camp) -2015-

UE	núm. di	Classificació	núm. Frag	dif. Fragma	Forma	Past	dec ext	dec int.	acabat e	acabat i	dibuix	cronologia	Observacions
103		Ceràmica reduïda	7		cantir	AR					☐	segles XVIII- XIX	
103	2	Comuna oxidada	1	nansa	tupi	AO			vidrat	vidrat	☐	segles XVIII- XIX	melat
103	3	Comuna oxidada	1	bec	tupi	AO			vidrat	vidrat	☐	segles XVIII- XIX	melat
103	4	Comuna oxidada	1	base	olla	AO				vidrat	☐	segles XVIII- XIX	melat fosc
103	5	Comuna oxidada	1	tapadora	tupina	AO			vidrat	vidrat	☐	segles XVIII- XIX	marró
103	1	Comuna reduïda	1	broc	cantir	AR					☐	segles XVIII- XIX	
104	14	Pisa	1	perfil sencer	plat	AO		blau			☐	segle XVII	santa Caterina
103	9	Pisa	1	vora	escudella	AO		blau			☐	segles XVII	ditada
103	8	Pisa	1	base	plat	AO		blau			☐	segle XVIII	floral
103	7	Pisa	1	base	escudella	AO		blau			☐	segle XVII	trèvol
104	13	Pisa	2	perfil sencer	escudella	AO		blau			☐	segle XVII	cercles orella lo
103	6	Pisa	1	vora	escudella	AO		flex metal·l			☐	segle XVII	orla lobulada
103	10	Pisa	1	base	plat	AO		flex metal·l			☐	segles XVII	cercles
103	11	Pisa	2	perfil sencer	plat petit	AO		policroma			☐	segle XVIII	orla de ls "s"
104	15	Pisa	1	vora	escudella	AO		blau			☐	segle XVII	palmeta
104	16	Pisa	1	vora	plat	AO		blau			☐	segle XVII	ditada
104	17	Pisa	0	nansa	escudella	AO		blau			☐	segle XVII	orella lobulada
104	12	Pisa	1	base	escudella	AO		blau			☐	segle XVII	palmeta

**ANNEX 3 – Làmines
Material Arqueològic**

LÀMINA I

▪ Figura 1.

CANTIR

MSV14 / 103 / 01

Broc de ceràmica comuna reduïda de pasta fina sense decoració.

5,50 cm Ø boca x 3,00 cm Ø alçada

Segle XVIII

Context estratigràfic datat entre el segle XVIII i XIX

▪ Figura 2.

TUPI

MSV14 / 103 / 02

Nansa de ceràmica comuna oxidada fina amb acabat exterior i interior melat de tonalitat melada.

7,00 cm alçada x 2 cm amplada

Segle XVIII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 3.

TUPI

MSV14 / 103 / 03

Bec de ceràmica comuna oxidada fina amb acabat exterior i interior melat de tonalitat melada.

4,00 cm Ø boca

Segle XVIII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 4.

OLLETA

MSV14 / 103 / 04

Bec de ceràmica comuna oxidada fina amb acabat exterior i interior melat de tonalitat melada.

5,50 cm Ø base

Segle XVIII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 5.

TAPADORA

MSV14 / 103 / 05

Bec de ceràmica comuna oxidada fina amb acabat exterior i interior melat de tonalitat melada.

7,30 cm Ø vora x 4,00 cm Ø base x 2,50 cm alçat

Segle XVIII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

LÀMINA I

LÀMINA II

▪ Figura 1.

ESCUDELLA-SAGNADOR MSV14 / 103 / 07

Fragment de pisa blanca de coberta blanca estannífera decorada en blau cobalt amb motiu central de la creu i quatre fulles.

7,30 cm Ø vora x 4,50 cm Ø base

Segle XVII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 2.

PLAT MSV14 / 103 / 06

Fragment de pisa blanca de coberta blanca estannífera decoració interior de reflex daurat amb orla lobulada de motiu circulars.

7,00 cm Ø vora

Segle XVII

Context estratigràfic datat entre el segle XVIII i XIX

▪ Figura 3.

ESCUDELLA MSV14 / 103 / 08

Fragment de pisa blanca de coberta blanca estannífera decorada en blau cobalt orla amb motiu central floral.

5,50 cm Ø base

Segle XVIII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 4.

PLAT MSV14 / 103 / 11

Perfil sencer de pisa blanca de coberta blanca estannífera decorada en blau cobalt i policromia en groc amb l'orla de la "s" i amb motius vegetals centrals

15,50 cm Ø vora i 5,00 cm Ø base

Segle XVII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

LÀMINA II

LÀMINA III

▪ Figura 1.

PLAT MSV14 / 103 / 16

Fragment de pisa blanca de coberta blanca estannífera decorada en blau amb orla exterior amb el motiu de la ditada.

19,50 cm Ø vora

Segle XVII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 2.

ESCUDELLA-SAGNADOR MSV14 / 104 / 13

Perfil sencer de pisa blanca de coberta blanca estannífera decorada en blau cobalt amb sanefes concèntriques i orelleta lobulada.

11,50 cm Ø vora

Segle XVII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 3.

ESCUDELLA-SAGNADOR MSV14 / 104 / 12

Fragment de pisa blanca de coberta blanca estannífera decorada en blau cobalt amb sanefes concèntriques i motiu central de la palmeta.

11,50 cm Ø vora x 5,00 cm Ø base

Segle XVII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 4.

ESCUDELLA MSV14 / 103 / 15

Fragment de pisa blanca de coberta blanca estannífera decorada en blau cobalt amb sanefes concèntriques.

11,50 cm Ø base

Segle XVIII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

▪ Figura 5.

ESCUDELLA-SAGNADOR MSV14 / 103 / 17

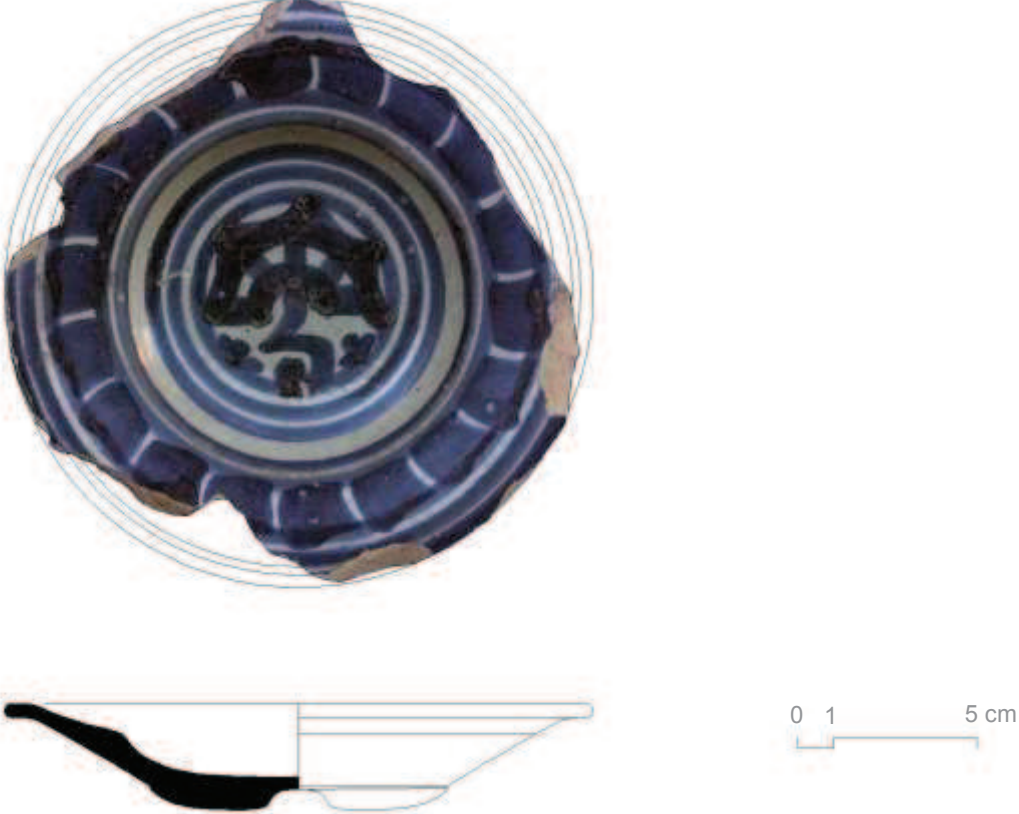
Orella lobulada de pisa blanca de coberta blanca estannífera decorada en blau amb motiu geomètric.

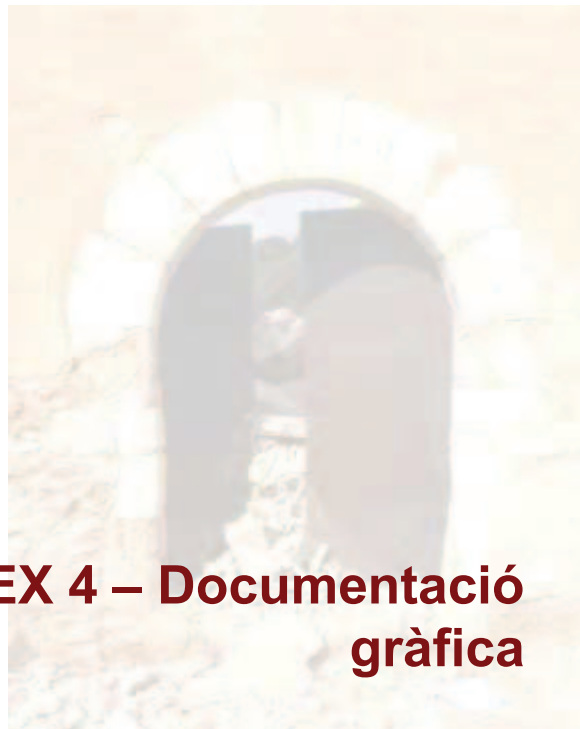
Segle XVII

Context estratigràfic datat entre el segle XVII i XIX

LÀMINA I

Intervenció Arqueològica al Mas Serrà (Vila-rodona, l'Alt Camp) 2014		FITXA CATÀLEG núm. 01
		
Referència: MSV14/103/14	Registre estratigràfic: UE 103	
Nom de l'objecte: Plat	Nom de l'objecte: Perfil sencer	
Material: Ceràmica. Tècnica a torn pintada		
Dimensions: 16,00 cm Ø vora x 2,50 cm Ø base 3,00 alçada		
Datació: Segle XVI (1635-1670)	Autor/participant: No informat	
<p><i>Descripció:</i> Classificació genèrica: cuina i taula (eines i equip utensili de la llar) Sèrie "de la ditada". Producció de ceràmica de pisa blanca de coberta blanca estannífera de corada en blau cobalt. Identificada com a ceràmica blava catalana rep el nom genèric de "de la ditada" degut al traç gruixut fet amb el dit que presenta l'orla exterior. Decorada amb sanefes concèntriques i com a motiu central la roda de martiri de Sta. Caterina.</p>		
<i>Dades complementaries:</i>		

**ANNEX 4 – Documentació
gràfica**

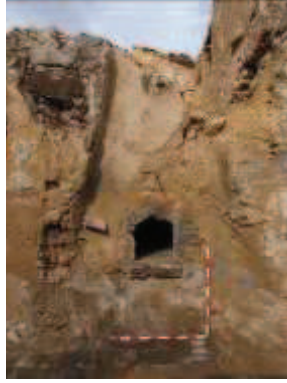
Registre documentació gràfica.

La present Intervenció Arqueològica ha comportat la realització d'una documentació fotogràfica sistemàtica i exhaustiva tant dels treballs i actuacions que s'han portat a terme així com de tots els elements arqueològics que s'han localitzat, durant els treballs d'excavació arqueològica. El repertori fotogràfic també ha contemplat tots aquells elements i objectes materials més representatius.

Les imatges que es recullen en el present inventari es corresponen amb un fitxer adjunt en format digital (.jpg) amb una resolució mínima de 300 dpi i un format mínim de 20x30 a color. En aquest document es fa una relació de les imatges segons les sigles de la intervenció MSV (**M**as **S**errà de **V**ila-rodona) i l'any d'intervenció **2014**, on es detalla el núm. de la imatge, amb el fitxer digital corresponent, així com la localització de l'element o indret a què es correspon i una breu descripció. El número de la referència de la imatge és el que s'ha fet servir per identificar-la en el text del document de la Memòria.

	
<p>Imatge núm. 01 Fitxer: MSV14 01.jpg</p>	<p>Imatge núm. 02 Fitxer: MSV14 02.jpg</p>
	
<p>Imatge núm. 03 Fitxer: MSV14 03.jpg</p>	<p>Imatge núm. 04 Fitxer: MSV14 04.jpg</p>
	
<p>Imatge núm. 05 Fitxer: MSV14 05.jpg</p>	<p>Imatge núm. 06 Fitxer: MSV14 06.jpg</p>

	
<p>Imatge núm. 07 Fitxer: MSV14 07.jpg</p>	<p>Imatge núm. 08 Fitxer: MSV14 08.jpg</p>
	
<p>Imatge núm. 09 Fitxer: MSV14 09.jpg</p>	<p>Imatge núm. 10 Fitxer: MSV14 10.jpg</p>
	
<p>Imatge núm. 11 Fitxer: MSV14 11.jpg</p>	<p>Imatge núm. 12 Fitxer: MSV14 12.jpg</p>

	
<p>Imatge núm. 13 Fitxer: MSV14 13.jpg</p>	<p>Imatge núm. 14 Fitxer: MSV14 14.jpg</p>
	
<p>Imatge núm. 15 Fitxer: MSV14 15.jpg</p>	<p>Imatge núm. 16 Fitxer: MSV14 16.jpg</p>
	
<p>Imatge núm. 17 Fitxer: MSV14 17.jpg</p>	<p>Imatge núm. 18 Fitxer: MSV14 18.jpg</p>

Imatge núm. 19 Fitxer: MSV14 19.jpg

Imatge núm. 20 Fitxer: MSV14 20.jpg

Imatge núm. 21 Fitxer: MSV14 21.jpg

Imatge núm. 22 Fitxer: MSV14 22.jpg

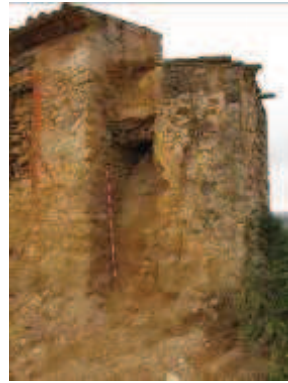
Imatge núm. 23 Fitxer: MSV14 23.jpg

Imatge núm. 24 Fitxer: MSV14 24.jpg

Imatge núm. 25 Fitxer: MSV14 25.jpg

Imatge núm. 26 Fitxer: MSV14 26.jpg

Imatge núm. 27 Fitxer: MSV14 27.jpg

Imatge núm. 28 Fitxer: MSV14 28.jpg

Imatge núm. 29 Fitxer: MSV14 29.jpg

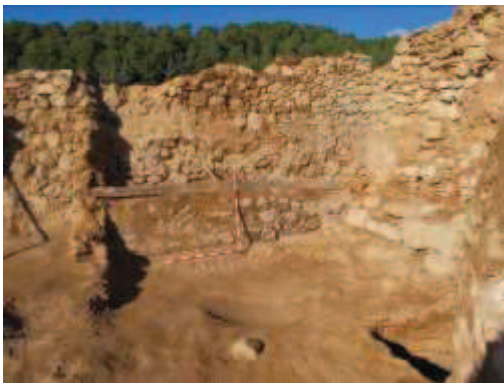
Imatge núm. 30 Fitxer: MSV14 30.jpg

Imatge núm. 31 Fitxer: MSV14 31.jpg

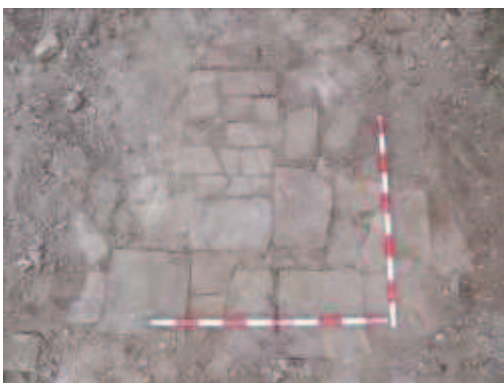
Imatge núm. 32 Fitxer: MSV14 32.jpg

Imatge núm. 33 Fitxer: MSV14 33.jpg

Imatge núm. 34 Fitxer: MSV14 34.jpg

Imatge núm. 35 Fitxer: MSV14 35.jpg

Imatge núm. 36 Fitxer: MSV14 36.jpg

	
<p>Imatge núm. 37 Fitxer: MSV14 37.jpg</p>	<p>Imatge núm. 38 Fitxer: MSV14 38.jpg</p>
	
<p>Imatge núm. 39 Fitxer: MSV14 39.jpg</p>	<p>Imatge núm. 40 Fitxer: MSV14 40.jpg</p>
	
<p>Imatge núm. 41 Fitxer: MSV14 41.jpg</p>	<p>Imatge núm. 42 Fitxer: MSV14 42.jpg</p>

Imatge núm. 43 Fitxer: MSV14 43.jpg

Imatge núm. 44 Fitxer: MSV14 44.jpg

Imatge núm. 45 Fitxer: MSV14 45.jpg

Imatge núm. 46 Fitxer: MSV14 46.jpg

Imatge núm. 47 Fitxer: MSV14 47.jpg

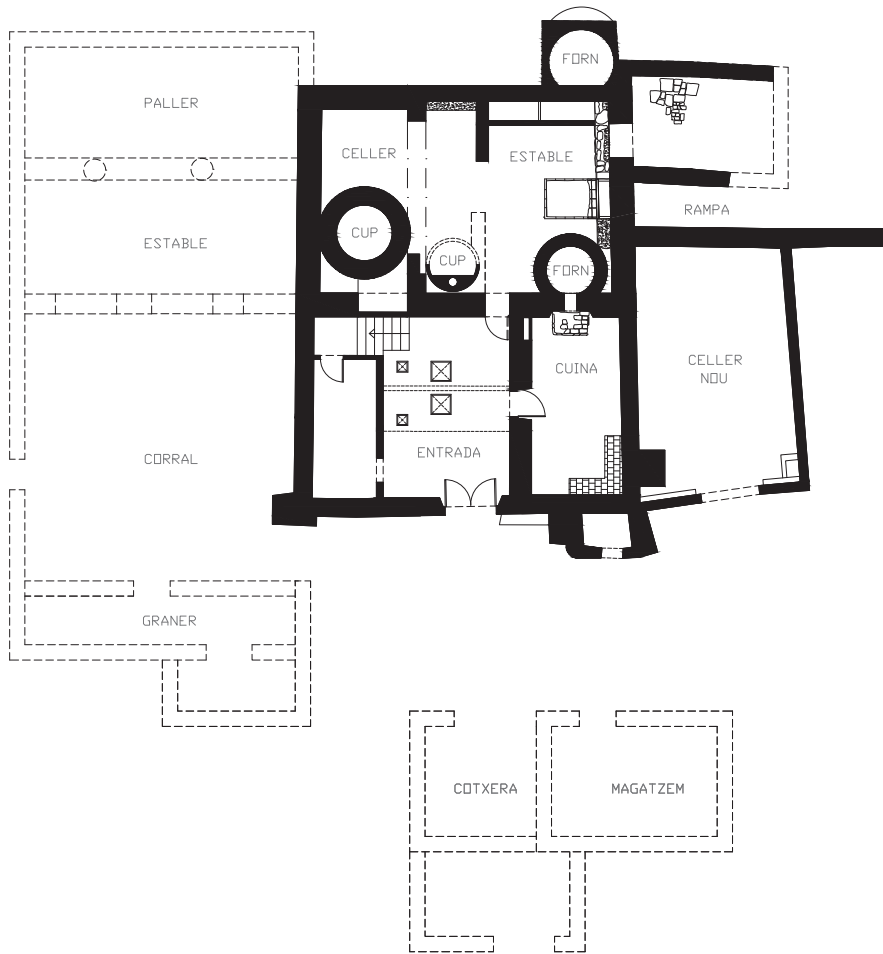
Imatge núm. 48 Fitxer: MSV14 48.jpg

ANNEX 5 – Planimetries

RELACIÓ DE PLÀNOLS

	<i>escala</i>
01 - Situació i emplaçament	1 / 250.000
02 - Planta General	1 / 125
03 - Fases constructives	1 / 125

TÍTOL: MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL MAS SERRÀ (Vila-rodonà), l'Alt Camp

RESPONSABLES:
ANTONI TRAGUANY I ROYO
arquitecte

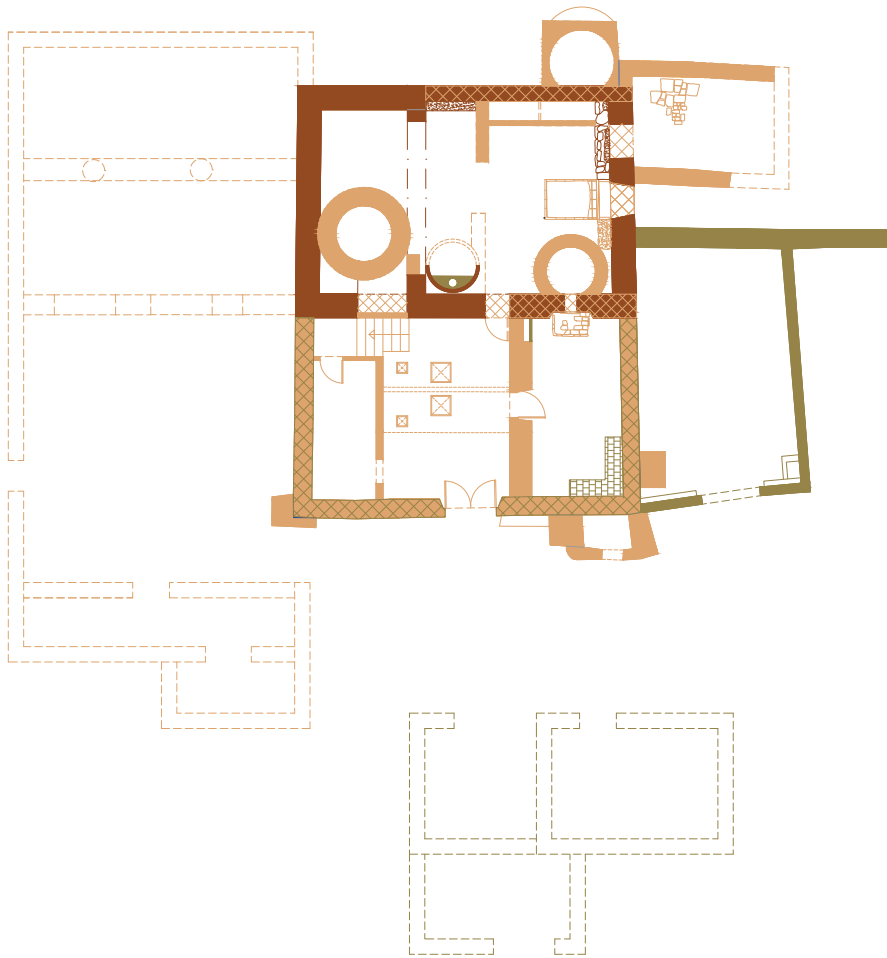
TIPOGRAFIA:
arquitecte topogràfic, s.l.p.

AUTOR:
ISIDRE PASTOR I BATALLA
arquitecte

ESCALA:
A3 1/125
0 1 2 2,50 m
GRÈCIA

NOM DEL PLÀNOL:
PLANTA GENERAL

DATA:
octubre 2015
NOM PLÀNOL:
02

CRONOLOGIES

- FASE 1 segles XIV–XV
- FASE 2 segles XVII – XVIII
- Reformat Fase 2
- Construcció desadregada
- FASE 3 Zona 1/2 segle XIX
- Reformat Fase 3
- Construcció desapareguda

TÍTOL: MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL MAS SERRÀ (Vila-rodonà), l'Alt Camp

AVANTPROJECTE: ANTONI TRACUANY I ROYO
REDISENYADORS: arquitecte

TOPOGRAFIA:
enginyers topogràfics, s.l.

AUTOR: ISIDRE PASTOR I BATALLA
arquitecte

ESCALA: A3 1/125

0 1 2 2,50 m
METRES

NOM DEL PLÀNOL: FASES CONSTRUCTIVES

DATA: octubre 2015
NOM PLÀNOL: 03